

NARODNI
DOM
MARIBOR

KONCERTNA
POSLOVALNICA

Komorni cikel 2022/2023

1. abonmajski koncert

18. oktober 2022 ob 19.30, Dvorana Union, Maribor

Lana Trotovšek, violina Ensemble Dissonance

JANEZ PODLESEK, violina

MATJAŽ POROVNE, violina

ROBERTO PAPI, viola

ALJA MANDIČ FAGANEL, violončelo

KLEMEN HVALA, violončelo

Spored

Hugo Wolf (1860–1903)

Italijanska serenada za godalni kvartet

Hugo Wolf / prir. Klemen Hvala

*Koncert za violino in godalni kvartet
v d-molu, op. 6*

I. Maestoso

II. Scherzo

III. Adagio

Hugo Wolf

Intermezzo v Es-duru za godalni kvartet

***

Ludwig van Beethoven (1770–1827)

*Godalni kvintet v A-duru,
priredba »Kreutzerjeve« sonate
za violino in klavir št. 9, op. 47*

I. Adagio sostenuto – Presto

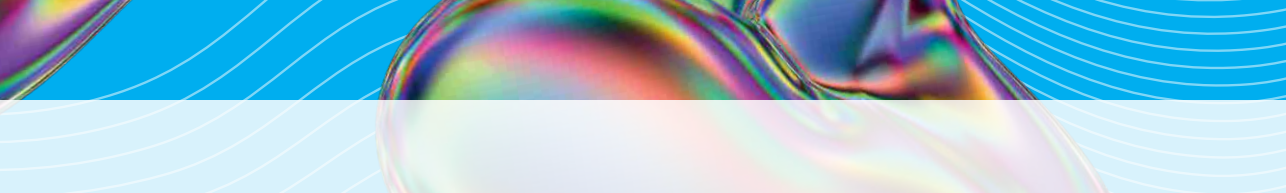
II. Andante con variazioni

III. Presto

Hugo Wolf (1860–1903), ki ga mednarodni kulturni prostor vidi kot avstrijskega skladatelja s slovenskimi koreninami, se je rodil v Slovenj Gradcu, v nemško govoreči družini. Že v rani mladosti je igral violino in klavir ter se popolnoma predal glasbenemu udejstvovanju. Leta 1875 se je vpisal na glasbeni konservatorij na Dunaju, kjer je študiral in si delil študentsko sobo skupaj z Gustavom Mahlerjem ter se navduševal nad glasbo Richarda Wagnerja. Študija ni dokončal, kot tudi ne šolanja pred tem v Mariboru in Gradcu. Živel in deloval je kot svobodni umetnik, se preživljal kot skladatelj, neizprosni kritik, poučeval glasbo ter priložnostno igral violino in klavir. Ves čas so ga pestile finančne in zdravstvene težave ter težave z ustvarjanjem. Veljal je za trmastega, samosvojega in uporniškega glasbenega samouka, ki je kljub pomanjkljivemu kompozicijskemu znanju in večletnim premorom v ustvarjanju v vrhuncih svojih ustvarjalnih moči dosegel svetovno slavo, zlasti z izjemnim in obsežnim opusom na področju samospева.

Manj obsežen pa je Wolfov instrumentalni opus. Poznana so tri njegova dela za godalni kvartet. Poleg *Godalnega kvarteta v d-molu* še dve krajši razpoloženski skladbi, *Intermezzo v Es-duru* in njegova najpogostejše izvajana skladba *Italijanska serenada*. Nastala je leta 1887, sprva za godalni kvartet, leta 1892 pa jo je skladatelj sam predelal tudi za večji godalni sestav. Wolf je zaradi bolezni opustil prvotni načrt, da enostavno skladbo z dodatnima stavkoma, Intermezzom in Tarantello, poveže v suito. Tako je *Italijanska serenada* ostala enostavna skladba v rondojski obliki, katere glavna tema temelji na starem italijanskem napevu, ki so ga v Italiji igrali na piffero, zgodnjo inačico oboe. Čeprav je Wolf skladbo napisal v obdobju hude potrnosti in trpljenja, mu je uspelo ustvariti eno najbolj ljubkih, lahkotnih in brezskrbnih del, ki si je s svojo prekipevajočo vedrino, plesnim duhom in pridihom ležernosti, ki izvira iz Wolfove ljubezni do sredozemskih dežel, pridobilo naklonjenost tako izvajalcev kot ljubiteljev komorne glasbe.

Koncert za violino in klavir v d-molu, op. 6 se uvršča med naj-

zgodnejša Wolfova dela. Nastal je leta 1875, ko je imel mali Hugo komaj štirinajst let. O skladbi je znanega malo, zelo verjetno pa ga je skladatelj napisal še pred odhodom na Dunaj. Skladba ima tri stavke: Maestoso, Scherzo in Adagio, ki pa ni dokončan. Čeprav mladostno delo ne dosega najvišje umetniške vrednosti skladateljevih poznejših skladb, zlasti njegovih samospelov, ga je Ensemble Dissonance zaradi njegove očarljivosti in lepote uvrstil v svoj redni repertoar. Tako je leta 2020, v letu Huga Wolfa, nastala priredba za violino in godalni ansambel, ki sta jo violinistka Lana Trotovšek in Ensemble Dissonance premierno izvedla na dveh koncertih v avstrijskem Beljaku. Solistični part violine je zvest izvirniku, klavirski part pa je na več mestih prekomponiran in prilagojen plemenitemu zvoku godal. Nedokončani Adagio nadaljuje violinska kadenca, ki jo je prispevala violinistka Lana Trotovšek, tej pa sledita repriza in prekomponirani zaključni del. Priredba je nastajala ob mislih na Marka Hvala, pokojnega brata spodaj podpisanega, ter izvrstnega violinista in predanega pedagoga.

Intermezzo v Es-duru za godalni kvartet je Hugo Wolf napisal leta 1886. Podobno kot v *Italijanski serenadi* skladatelj tudi v *Intermezzu* v slogu rondoja prepleta glavno temo z razpoloženjsko raznolikimi epizodami. Motivično gradivo ljubke lirične uvodne teme namreč inventivno in vsakič na drugačen način obdela ter se vedno znova vrača v melos in razpoloženje glavne teme. Radoživo, hudomušno skladbo, prežeto s spevnostjo, dramatičnostjo in humorjem, zaznamuje kompleksen in razgiban glasbeni tok z raznoliko artikulacijo, ki se po številnih odmikih od glavne teme končno izteče v tišino. Del muzikološke stroke skladbi priznava zametke novega glasbenega sloga, ki ga je kasneje razvil Arnold Schönberg.

Ludwig van Beethoven (1770–1827) je od leta 1792 deloval na Dunaju kot svobodni umetnik – pianist in skladatelj. Zagovar-

jal je humanistične ideale, kar je pionirsko izražal tudi v svojih glasbenih delih. Svojo inventivno ter brezkompromisno izgradnjo in izpeljavo glasbenih elementov ter dramatično moč dialektike glasbenih idej je v največji možni meri izrazil tudi v **»Kreutzerjevi«** sonati, deveti izmed svojih desetih violinskih sonat, ki je vzdevek dobila zaradi posvetila francoskemu violinistu Rodolphu Kreutzerju. Na tem mestu je treba omeniti, da je Beethoven skladbo napisal za nekega drugega izjemnega violinista tistega časa. Britanski violinist George Bridgetower je bil afriškega porekla, bil je sin Poljakinje in temnopoltega očeta, ki je v Evropo prišel z Barbadosa. Koncertiral je po celi Evropi in se leta 1803, ko je nastopal na Dunaju, srečal z Beethovnom, katerega je s svojim igranjem popolnoma očaral. Med njima se je rodilo glasbeno prijateljstvo, ki je kulminiralo v stvaritvi in skupni izvedbi *Sonate št. 9 za violino in klavir*, v koncertnem ciklu matinee v paviljonu parka Augarten, ki jih je prirejal violinist Ignaz Schuppanzigh, Beethovnov učitelj in prijatelj. Po izjemnem koncertu, na katerem je Bridgetower tudi improviziral in ad hoc celo prevzemal nekatere klavirske melodije, s tem pa popolnoma navdušil takratno dunajsko družbeno in glasbeno smetano, je očarani Beethoven na naslovnico partiture zapisal posvetilo: »Sonata mulattica composta per il mulatto Brischdauer, gran pazzo e compositore mulattico« (Mulatna sonata za mulata Bridgetowerja, velikega norca in skladatelja mulata). Žal pa se je to izjemno glasbeno prijateljstvo zelo kmalu končalo zaradi neprimerne Bridgetowerjeve opazke v zvezi z damo, ki je bila Beethovnova znanka. Beethoven mu tega ni oprostil, zahteval partituro s posvetilom nazaj ter skladbo posvetil Rudolphu Kreutzerju, ki pa je ni nikoli javno izvedel. Ko je prejel rokopis, jo je celo označil za neizvedljivo.

Avtor mojstrske priredbe violinske sonate za **Godalni kvintet v A-duru** za dve violini, violo in dva violončela ni znan. Več

dejevstev pa nakazuje, da je skladbo verjetno predelal Beethoven sam, saj ne gre zgolj za transkripcijo izvirnika oziroma klavirskega parta. Virtuozna koncertantna manira violine in klavirja je namreč porazdeljena med vsa godala, kar vodi v spremembo v dinamiki interakcij med glasbili. Ta princip nastopi že v uvodnem Adagiu, ko v uvodni temi prvega stavka Adagio sostenuto ne nastopi le violina, temveč tudi violončelo, v nadaljevanju pa Presto iz sonatnega prvega stavka naniza številne zanimive motive, ki se prepletajo v intenzivni

kompozicijski strukturi v maniri komorne glasbe, polne karakterno kontrastnih sekvenc. Andante con variazioni je umirjen, a kljub temu živahen stavek z glavno temo, ki v nadaljevanju naniza pet vsebinsko in razpoloženjsko avtonomnih variacij. Počasen tempo in dramatično vzdrušje zadnje variacije prekine uvodni akord zaključnega stavka Presto, ki je virtuozen, iskričast in briljanten polet skozi vrsto med seboj rahlo kontrastnih epizod, ki se odvijajo v plesnem ritmu tarantele.

Klemen Hvala

LANA TROTOVŠEK

Lana Trotovshek je leta 2012 debitirala z Orkestrom Marijinega gledališča pod vodstvom Valerija Gergijeva, z izvedbo *Koncerta za violino št. 1* Sergeja Prokofjeva. Od takrat je nastopila z več svetovno priznanimi orkestri: z Jurijem Bašmetom in Moskovskimi solisti, z Londonskim simfoničnim orkestrom pod taktirko Gianandrea Nosede in z Londonskim kraljevim filharmoničnim orkestrom pod taktirko Rafaela Payare. Večkrat je izvedla tudi dvojne violinske koncerte s Sergejem Krilovim in Litovskim komornim orkestrom (leta 2015 v Vilniusu in leta 2018 na Al Bustan Festivalu v Bejrutu). Lana Trotovshek je večkrat nastopila tudi z Zagrebškim filharmoničnim orkestrom pod taktirko Hansa Grafa, z orkestrom RTV Slovenija pod taktirko Georga Pehlivaniana in z Orkestrom Slovenske filharmonije pod taktirko Ilana Volkova. Med podiplomskim študijem v Londonu (2005) je postala članica Tria Greenwich, dobitnika nagrade *Solti Foundation* iz Belgije, in prva violinistka kvarteta Badke (2011–2013), zmagovalca mednarodnega tekmovanja za komorno glasbo v Melbournu. Njeni posnetki so izdani pri založbah Signum

Lana Trotovshek, foto: Peter Searle

Classics, Hedone Records, Meridian Records, Champs Hill Records, SOMM Recordings ter Toccata Classics. Zgoščenka z deli za violino in klavir E. Granadosa, C. Francka, G. Finzia in L. M. Škerjanca je v letu 2016 prejela zlato nagrado za izvedbo na tekmovanju Global Music Awards v Kaliforniji. Junija 2020 pa je pri založbi Toccata Classics izdala zgoščenko, ki vsebuje prve posnetke skladb za violino in klavir češko-ruskega skladatelja Eduarda Napravnika (1836–1916).

Od leta 2015 redno nastopa s pianistko Mario Canyigual, s katero sta se julija 2019 predstavili na celovečernem recitalu v dvorani Wigmore in ki ga je revija Strad ocenila za izjemnega. Na 68. Ljubljanskem festivalu pa sta na treh zaporednih koncertih izvedli vseh deset Beethovnovih sonat za violino in klavir. Za svoje umetniško delovanje v zadnjih treh letih je Lana Trotovshek prejela nagrado Prešernovega sklada za leto 2021.

ENSEMBLE DISSONANCE

Ensemble Dissonance sestavljajo uveljavljeni glasbeniki iz Ljubljane, ki delujejo v Orkestru Slovenske filharmonije in Simfoničnem orkestru RTV Slovenija ter so profesorji na Akademiji za glasbo Ljubljana in samostojni glasbeni umetniki. Ansambel promovira komorno glasbo in prispeva k njenemu razvoju na različne načine: naroča nove skladbe, sodeluje z znanimi umetniki, mladimi ustvarjalci in poustvarjalci ter promovira bogato glasbeno zgodovino mesta Ljubljane in Slovenije. Ansambel deluje v okviru Zavoda Dissonance, ki ga je ustanovil violončelist Klemen Hvala. Svoje preiščljeno zasnovane umetniške dogodke pripravlja

v sodelovanju z izvrstnimi domačimi in tujimi glasbeniki, kot so Marko Letonja, Lana Trotovshek, Nika Gorič, Mak Grgič, Vasko Atanasovski, Vlatko Stefanovski, Martin Belič, Theresa Plut, Vito Žuraj, Nina Šenk, Leon Firšt, Dimitrij Sitkovecki, Reinhold Friedrich, zasedba Signum, Izidor Leitinger, Elvira Hasanagić, Jonathan Stochammer, Sreten Krstić, Richard Galliano in drugi.

Ensemble Dissonance in Lana Trotovshek, foto: Darja Štravs Tisu

Napovedujemo in vabimo

POETICO MUSICALI (ENSEMBLE BASTION)

Maruša Brezavšček, kljunasta flavta
Martin Jantzen, viola da gamba
Elias Conrad, teorba
Melanie Flores, čembalo

24. oktober 2022 ob 19.30, dvorana Union,
Maribor

Nadomestni termin za koncert Komornega
cikla 2021/2022 in za izven

Spored: Združeni okusi

*Johann Sebastian Bach, Arcangelo Corelli,
Georg Philipp Telemann, Francois Couperin,
Anne Danican Philidor, Jacques Morel*

Elias Conrad, Maruša Brezavšček, Martin Jantzen

Melanie Flores, foto: Matthias Müller

KREMERATA BALTICA

GIDON KREMER, violina

Georgijs Osokins, klavir; **Giedre Dirvanauskaite**, violončelo

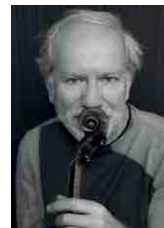
20. november 2022 ob 19.30, dvorana Union, Maribor

1. koncert Orkestrskega cikla in za izven

*Spored: Miłosz Magin, Gija Kančeli, Johann Sebastian Bach, Astor Piazzolla /
prir. Leonid Desjatnikov*

Kremerata Baltica, foto: Angie Kremer

Gidon Kremer, foto: Angie Kremer

KVARTET TARTINI

6. december 2022 ob 19.30, dvorana
Union, Maribor

2. koncert Komornega cikla in za izven

*Spored: Giuseppe Tartini, Ludwig van
Beethoven, Bedřich Smetana*

Kvartet Tartini, foto: Nataša Fajon

◀ NARODNI DOM MARIBOR ▶

Informacijska pisarna Narodnega doma Maribor

Uradne ure: od ponedeljka do petka, od 10. do 13. ure ter uro pred vsako prireditvijo.

Dvorana Union: uro pred vsako prireditvijo.

☎ (02) 229 40 11, 229 40 50, 031 479 000

✉ vstopnice@nd-mb.si; **spletni nakup vstopnic:** <http://nd-mb.kupikarto.si/>

📘 www.facebook.com/narodni.dom.maribor

🌐 www.nd-mb.si

**Radio
Maribor**

**VEČER
RADIO CITY**